

Vieraslajikasvit maarakentamisessa kyselyt - koonti

Sisällys

Vieraslajikasvit maarakentamisessa kyselyn tulosten koonti: jätehuoltoyritykset, kunnan viranomaiset ja urakoitsijat	2
Jätehuoltoyritykset	2
Yhteenveto: jätehuoltoyritykset	4
Kunnan viranomaiset.....	5
Yhteenveto: kunnan viranomaiset.....	8
Urakoitsijat	10
Yhteenveto: urakoitsijat	13

Koontin tekijä:

Eevi Minkkinen, eevi.minkkinen@savonia.fi

Vieraslajikasvit maarakentamisessa kyselyn tulosten koonti: jätehuoltoyritykset, kunnan viranomaiset ja urakoitsijat

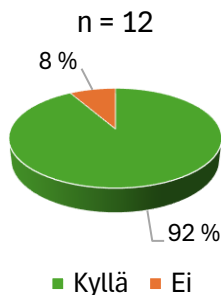
BioBoost -hankkeessa yhteistyössä Savon Kuljetus Oy:n kanssa toteutettiin valtakunnallinen kysely jätehuoltoyrityksille sekä Pohjois-Savon alueella erillinen kysely kuntien maarakentamiskohteita valvoville viranomaisille ja maarakentamisessa toimiville urakoitsijoille. Kyselyiden tarkoituksena oli kerätä tietoa vieraslajikasvien nykyisestä vaikutuksesta maarakentamisessa ja miten toimintatapoja voitaisiin kehittää. Seuraavissa kappaleissa esitetty kyselyiden tulokset.

Jätehuoltoyritykset

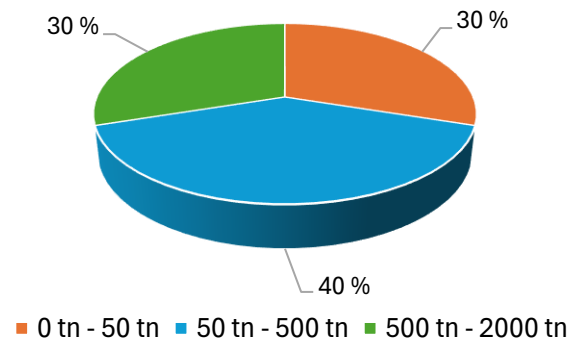
Kysely lähetettiin Suomessa toimiville jätehuoltoyrityksille, yhteensä 33 eri toimijalle, vastauksia kyselyyn saatiin yhteensä 12 eri toimijalta.

Pääasiassa jätehuoltoyritykset ottavat vastaan vieraslajikasveja sisältävää maarakentamisessa syntyvää maata (kuva 1), vastaanotettava määrä vuodessa vaihtelee runsaasti 0 tonnista jopa 2000 tonniin (kuva 2). Tyypillisesti vastaanotettava määrä vuodessa on vastausten perusteella 50–500 tonnia. Syy siihen, ettei maarakentamisessa syntyvää vieraslajikasveja sisältävää maata oteta vastaan, liittyy ympäristölupa-asioihin. Tällöin toimija ei ole hakenut ympäristöluvassaan mahdollisuutta ottaa vastaan kyseisiä maa-aineksia.

Ottaako jätehuoltoyrityksenne vastaan vieraslajikasveja sisältävää maarakentamisessa syntyvää maata?

Kuinka paljon vuosittain? n = 10

KUVAT 1 ja 2.

Tyypillisesti maa-aineksia ei käsitellä jätehuoltoyrityksien toimesta siten, että vieraslajikasvien lisääntyvät osat saataisiin erotettua maasta ja maa-ainekset jälleen hyödynnettyä (kuva 3), vaan maa-ainekset ohjataan sellaisenaan loppusijoitukseen, jätetäyttöön tai ne haudataan syväälle puhtaiden maiden alle. Vihreät kasvin osat voidaan myös ohjata polttoon ja loppu maa-aines loppusijoitukseen. Yhden toimijan toimesta maa-aineksia käsitellään, käsittely tapana mainitaan kasvosien seulonta ja seulottujen kasvosien kompostointi sekä jäljelle jääneen maa-aineksen toimittaminen loppusijoitukseen maankaatopaikalle sillä maahan jää edelleen siemeniä ja juurenkappaleita. Käsittelemättömyyttä perustellaan mm. sillä, että

vieraslajikasvien osien erottelu maa-aineksesta on todella haastavaa toteuttaa kustannustehokkaasti sekä turvallisesti ettei leviämistä tapahtuisi.

KUVA 3.

Vieraslajikasveja sisältäviä maa-aineksia saadaan kuitenkin useimmissa jätehuoltoyhtiöissä hyödynnettyä (kuva 4). Hyödyntämiskohteina mainitaan mm. muotoilu, jossa pintarakenteen päälle tulee heti tiivis maakerros, loppusijoitusalueiden sulkemisessa ja käsittelykenttien rakenteissa, jossa vieraslajikasveja sisältävän maa-aineksen päälle tulee vähintään 0,5 m kerros muuta ainesta, loppusijoitusalueen kunnossapidossa, jätetäyttöissä peittomateriaalina sekä kaatopaikan rakenteissa.

KUVA 4.

Vastaanotettuja maarakentamisessa syntyneitä vieraslajikasveja sisältäviä maita ei pääasiassa säilytetä, vaan ne loppusijoitetaan ja peitetään puhtaiden maa-ainesten alle tai ohjataan suoraan maankaatopaikalle tai vaarattoman jätteen kaatopaikalle. Osa jätehuoltoyhtiöistä myös säilyttää vieraslajikasveja sisältävää maata varastointikentällä omassa kasassaan. Yksi toimija kertoo, että kun kasaan on kertynyt tarpeeksi massaa, seulotaan siitä kasvinosat pois ja seulottu maa ajetaan mahdollisimman nopeasti maankaatopaikalle. Suurin osa jätehuoltoyhtiöistä kertoo tarkkailevansa vieraslajikasveja sisältäviä maita ja suorittavansa alueellaan vieraslajikasvien torjuntaa kasvustoja havaitessa. Torjuntatoimenpiteinä mainitaan mm. kasvustojen kääntö massan sisään tai kuoriminen, niittäminen tai kasvustojen peittäminen ylijäämämailla. Kyselystä selviää myös se, että vieraslajikasveja sisältävää maata

ei jouduta ohjaamaan ongelmajätteen vastaanottopaikkoihin, elleivät ne ole jollain muilla aineksilla pilaantuneita.

Suurimpina käytännönhaasteina jätehuoltoyhtiöt mainitsevat selkeän ja yleispätevän ohjeistuksen puuttumisen, jolloin eri toimijat ovat pakotettuja tekemään omia käytännön ratkaisujaan sekä yleisesti tiedon puutteen, esimerkiksi tunnistavatko kaikki rakentajat vieraslajit ja ymmärtävätkö he, että jos maassa on kasvanut vieraslajeja, niin vaikka kasvustot poistaa, maahan jää edelleen siemenpankki ja juurenkappaleita. Yhtenä haasteena mainitaan myös vieraslajien leviämisen esto kuljetuksessa ja käsittelyssä. Lisäksi mainitaan, että toiminnanharjoittajat, eivät ole valmiita ylimääräiseen työhön, joita vieraslajeja sisältävän maa-aineksen käsittely aiheuttaisi, tähän tietysti vaikuttaa työstä aiheutuvat ylimääräiset kustannukset. Käytännönhaasteina mainitaan myös vieraslajikasveja sisältävän maa-aineksen määrän kasvu, maa-aineksia tulee paljon ja käyttökohteita on vähän sekä se, että maa-ainesta menee hukkaan, jos niitä ei voida hyödyntää. Lisäksi pohdintaa aiheutti se, että jos tällaisten vieraslajikasveja sisältävien maa-ainesten hyödyntämistä lisätään, kuinka ollaan varmoja niiden puhtaudesta.

Lisäksi mainittiin, että maa-aineksen käsittelystä ja hyödyntämistavoista tarvittaisiin lisää tietoa kentälle ja potentiaalisille maa-ainesten hyödyntäjille, lisäksi toivottiin lisää tiedotusta tavoista, joilla vieraslajeja voitaisiin torjua ilman suuria maanvaihtoja tai kuljetuksia, esim. ennakoivan torjunnan avulla. Ympäristöluvitukseen toivottiin myös valtakunnallisia ohjeita tällä hetkellä olevien paikallisten sijaan.

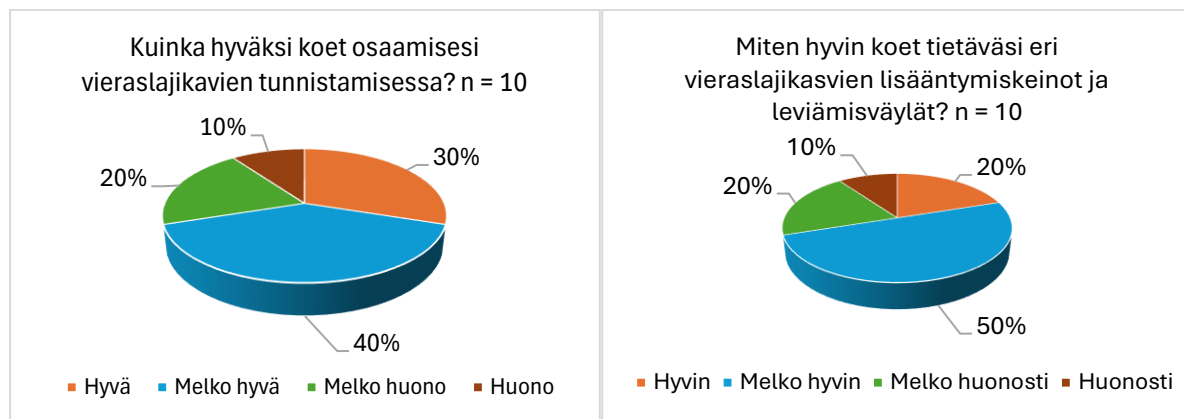
Yhteenveto: jätehuoltoyhtiöt

Suurin osa kyselyyn vastanneista jätehuoltoyhtiöistä ottaa vastaan vieraslajikasveja sisältävää maarakennuksessa syntyviä maa-aineksia, vastaanotto määrät vaihtelevat paljon 0 tn jopa 2000 tn vuodessa, tämä riippuu paljon alueella sijaitsevista urakoista. Pääasiassa vieraslajikasveja sisältäviä maa-aineksia ei käsitellä jätehuoltoyhtiöiden toimesta, siten, että lisääntyvät kasvin osat saataisiin poistettua ja maa-ainekset jälleen uudelleen käyttöön, vaan ne ohjataan sellaisenaan loppusijoitukseen, jätetäyttöön tai ne haudataan syvälle puhtaiden maiden alle. Vieraslajikasveja sisältäviä maa-aineksia saadaan kuitenkin useimmissa jätehuoltoyhtiöissä hyödynnettyä, hyödyntämiskohteina mainitaan mm. muotoilu, käsittelykenttien rakenteissa, loppusijoitusalueen kunnossapidossa, jätetäytöissä peittomateriaalina sekä kaatopaikan rakenteissa. Suurimpina käytännönhaasteina jätehuoltoyhtiöt mainitsevat selkeän ja yleispätevän ohjeistuksen puuttumisen sekä yleisesti tiedon puutteen.

Kunnan viranomaiset

Kysely lähetettiin Pohjois-Savon alueen kuntien viranomaisille, yhteensä 35 eri vastaanottajalle, vastauksia kyselyyn saatiin yhteensä 10 kunnan viranomaiselta.

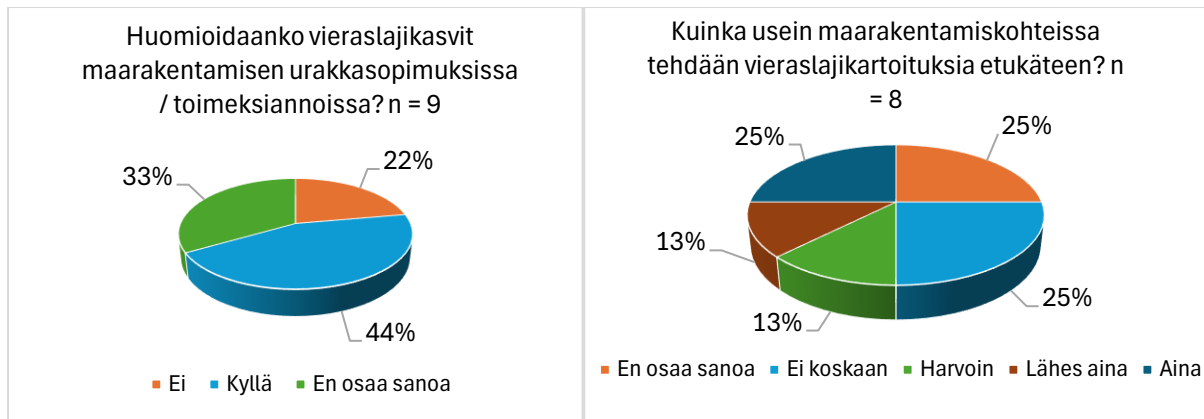
Vieraskasvilajeista kunnan viranomaisille tutuimpia kyselyn mukaan olivat komealupiini, jättipalsami, kurturuusu sekä jättiputket, näistä tyypillisimmäksi maarakentamiskohteissa arvioitiin komealupiini sekä jättipalsami. Vieraslajikasvien tunnistamisessa 30 % kunnan viranomaisista koki osaamisensa hyväksi, 40 % melko hyväksi, 20 % melko huonoksi ja 10 % huonoksi (kuva 6). Vieraslajikasvien lisääntymiskeinojen ja leviämistäietämisen tietämyksessä 20 % koki osaamisensa hyväksi, 50 % melko hyväksi, 20 % melko huonoksi ja 10 % huonoksi (kuva 7).

KUVAT 6 ja 7.

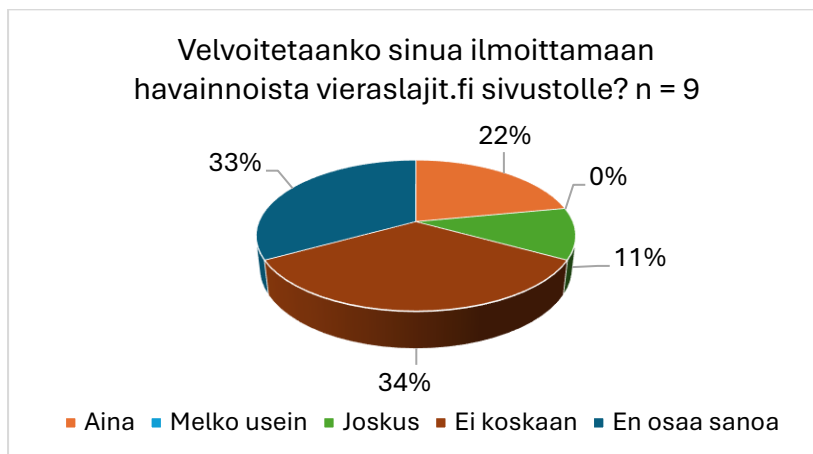
40 % kunnan viranomaisista (n = 10) arvioi vieraslajikasvien olevan yleisyydeltään maarakentamiskohteissa yleisiä, 50 % melko yleisiä, 10 % harvinaisia. Yleisimmät maarakentamiskohteet, joissa vieraslajikasveja esiintyy, olivat vastausten (n = 10) perusteella tie (60 %) sekä infra (40 %). Kun kysyttiin, ovatko kunnan viranomaiset huomanneet muutosta vieraslajikasvien yleisyydessä, lajistossa, esiintymien laajuudessa yms. viimeisen 20 vuoden aikana, mainittiin mm., että etenkin jättipalsamit ja lupiinit ovat lisääntyneet, esiintymät ovat isompia ja yleisempiä, kuitenkin esimerkiksi jättiputki esiintymät on saatu pidettyä kurissa.

Kun tiedusteltiin, huomioidaanko vieraslajikasvit maarakentamisen urakkasopimuksissa/toimeksiannoissa, 22 % kunnan viranomaisista vastasi, ettei vieraslajikasveja huomioida urakkasopimuksissa/toimeksiannoissa, 44 % vastasi, että huomioidaan ja 33 % kertoi, ettei tiedä (kuva 8). Kun kysyttiin, kuinka usein vieraslajikartoituksia maarakentamiskohteissa tehdään etukäteen 25 % kunnan viranomaisista vastasi, ettei tiedä, 25 % ettei koskaan, 13 % harvoin, 13 % lähes aina ja 25 %, että aina (kuva 9).

KUVAT 8 ja 9.

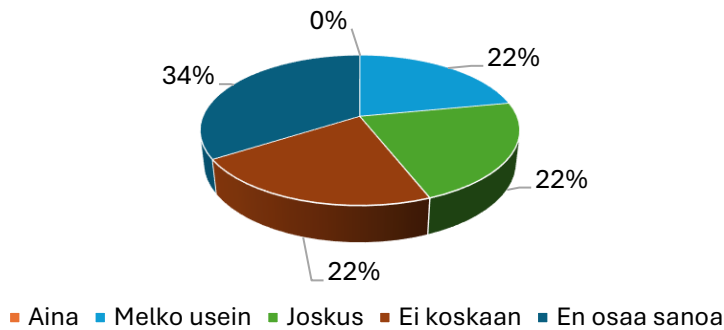
Kunnan viranomaisista (n = 10) 70 % kertoi vieraslajit.fi sivusto olevan tuttu ja 30 % taas ei kokenut sivustoa tutuksi. Kun kysyttiin, velvoitetaanko heitä ilmoittamaan havainnoista kyseiselle sivustolle, 22 % kertoi, että aina, 0 % melko usein, 11 % joskus, 34 % ettei koskaan ja 33 % kertoi, ettei osaa sanoa (kuva 10).

KUVA 10.

Etukäteen toteutettavaa vieraslajikasvien torjuntaa varten 0 % kertoi, että tätä varten tehdään torjuntasuunnitelma aina, 22 %, että torjuntasuunnitelma tehdään melko usein, 22 % kertoi, että torjuntasuunnitelma tehdään joskus, 22 %, että torjuntasuunnitelmaa ei tehdä koskaan ja 34 % ei osannut sanoa (kuva 11). Torjuntasuunnitelman vastausten perusteella tekee mm. kaupunginpuutarhuri tai kaupungin ympäristönsuojelupalvelut, vihersuunnittelu ja kunnossapito yhdessä. Kunnossapito tai ympäristönsuojelupalvelut tilaavat torjunnan ja valvovat urakoitsijan suorittaman torjunnan.

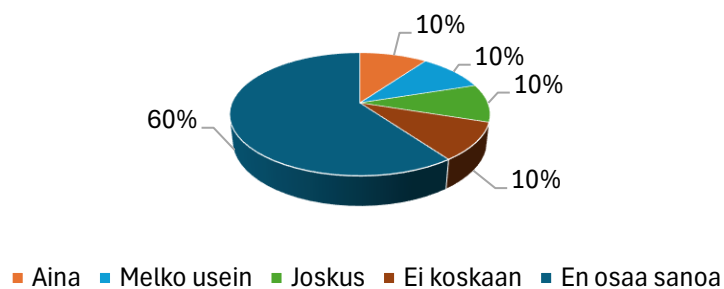
Tehdäänkö etukäteen toteutettavaa torjuntaa varten erillistä torjuntasuunnitelmaa? n = 9

KUVA 11.

Kun tiedusteltiin kentällä tapahtuvista toimenpiteistä, 10 % kunnanviranomaisista kertoi, että vieraslajikasveja ja niiden siemeniä sisältävät maat kasataan eri kasoihin, kuin ns. puhdas maa aina, kun kaivaminen aloitetaan kohteessa, 10 % kertoi, että melko usein, 10 % kertoi, että joskus, 10 % sanoi, että ei koskaan ja 60 % ei osannut sanoa (kuva 12). Kunnan viranomaiset kertoivat, ettei vieraslajikasveja sisältäviä maita käsitellä tai, ei ole tiedossa käsitelläänkö niitä suoraan urakkakohteessa, jotta niistä saataisiin lisääntyvät kasvin osat pois. Kun kysyttiin, hyödynnetäänkö vieraslajikasveja sisältäviä maita maarakennuskohteissa suoraan ilman kuljetusta muualle, kunnan viranomaiset kertoivat, että pääasiassa ei hyödynnetä, joskus hyödyntäminen on mahdollista esim. pohjakerroksissa tai muutoin riittävän syväälle haudattuna. Vastaajien mukaan alueet, joissa näitä maita on hyödynnetty, merkataan 11 % mielestä ylös melko usein, 11 % mielestä joskus ja suurin osa 78 % vastaajista ei tiennyt merkataanko alueita ylös (n = 9). Seuranta alueilla, jotka on merkitty ylös, tehdään noin 2 vuotta tai jatkuvasti, muttei aktiivisesti.

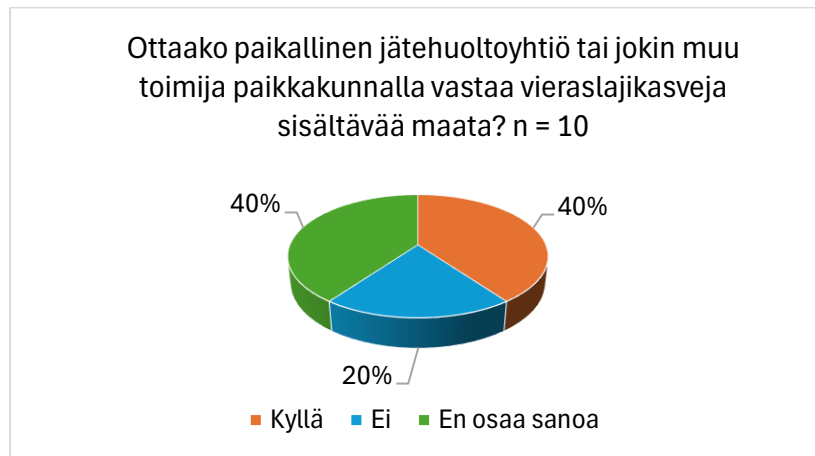
Kun kaivaminen aloitetaan kohteessa, kasataanko vieraslajikasveja ja niiden siemeniä sisältävät maat eri kasoihin, kuin ns. puhdas maa? n = 10

KUVA 12.

40 % kunnan viranomaisista kertoi, että paikallinen jätehuolto-yhtiö tai jokin muu toimija paikkakunnalta ottaa vastaan vieraslajikasveja sisältävää maata, 20 % kertoi, että ei ota ja 40 % ettei osaa sanoa (kuva 13). Kun kysyttiin, joudutaanko vieraslajikasveja sisältävää maata ohjaamaan ongelmajätteen vastaanotto paikkoihin, 22 % kunnan viranomaisista (n = 9) kertoi, että melko usein, 33 % sanoi, että joskus ja 45 % ettei koskaan. 29 % kunnan viranomaisista (n = 7) kertoi, että kuljetuksen aikana kiinnitetään huomiota (esim. peittämällä) siihen ettei

vieraslajikasvit pääsisi leviämään aina, 57 % kertoi, että joskus ja 14 %, että ei koskaan. Muina toimenpiteinä, joilla vieraslajikasvien leviämistä voidaan ehkäistä kentällä, mainittiin kalustojen pesut.

KUVA 13.

Käytännönhaasteina kunnan viranomaiset mainitsevat vieraslajikasvien tunnistettavuuden, esiintymien leviämisen sekä yleisesti sen, että tietämys aiheesta on riittämätöntä. Lisäksi mainittiin, että selvien ohjeistusten puuttuminen siitä, miten vieraslajikasveja sisältäviä maita tulisi käsitellä ja sijoittaa aiheuttaa haasteita käytännössä. Yhtenä huomiona kerrottiin myös, että vieraslajikartoituksia saatetaan tehdä silloin, kun kasvit eivät vielä ole tunnistettavissa, jolloin, kun alueelle tullaan kaivamaan myöhemmin kesällä, ei siellä kasvavista vieraskasvilajeista ole tietoa. Lisäksi urakoitsijoille tulisi antaa enemmän tietoa siitä, miten vieraslajikasveja sisältäviä maita tulisi urakkakohteessa käsitellä, etteivät ne päätyisi samaan kasaan ns. puhtaan maan kanssa ja minne maat tulisi tämän jälkeen viedä siten, ettei vieraslajikasvit pääsisi leviämään. Ratkaisuna tähän mainittiin, että työn tilaajan ja urakoitsijan pitäisi selvittää vieraslajikohdat etukäteen ennen kaivamisen aloittamista.

Kunnan viranomaisista (n = 9) 89 % on sitä mieltä, että maarakentamisen vieraslajikasveihin liittyvälle perehdytykselle tai koulutukselle olisi tarvetta nyt tai tulevaisuudessa, 11 % oli erimieltä. Kunnan viranomaiset mainitsevat, että kuntien omat rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun edellytykset maarakentamiskohteiden vieraslajien huomioimiseen vaihtelee kunnittain. Ohjeita liittyen vieraslajikasveihin maarakentamisessa kunnan viranomaiset kertovat saavansa ympäristönvalvojalta, ympäristötiimiltä, ympäristönsuojelutoimesta, vieraslajit.fi sivulta, ELY:n nettisivuilta sekä Maa- ja metsätalousministeriön ohjeistuksista. 100 % kunnan viranomaisista (n = 9) kokee, että maarakentamisessa valtakunnallisille yhteneväisille vieraslajikasvien torjuntaan ja leviämisen estämiseen liittyville toimenpideohjeille olisi tarve nyt tai tulevaisuudessa.

Yhteenveto: kunnan viranomaiset

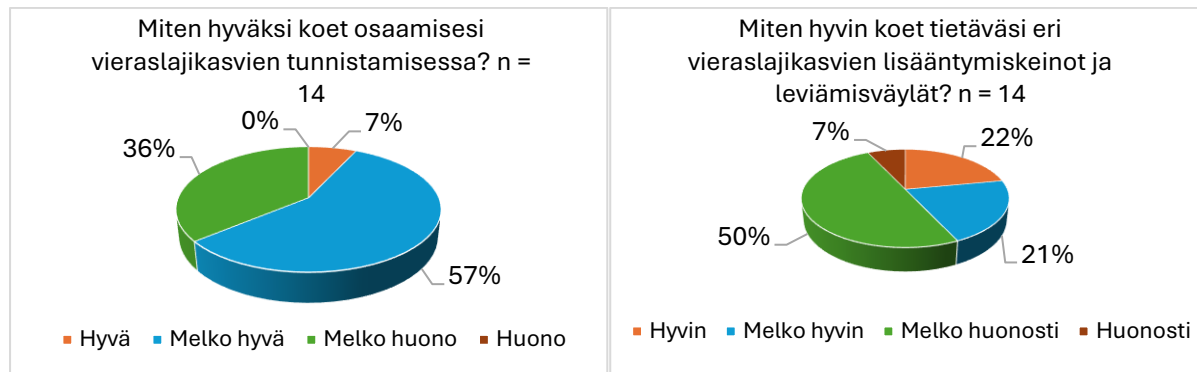
Suurin osa kyselyyn vastanneista kunnan viranomaisista kokee osaamisensa vieraskasvilajien tunnistamisessa joko hyväksi tai melko hyväksi, myös tietoisuus vieraslajikasvien lisääntymiskeinoista ja leviämisylistä on suurimman osan kyselyyn vastanneista mielestä hyvä tai melko hyvä. Vieraslajikasvit koetaan kunnan viranomaisten mielestä joko yleisiksi tai melko yleisiksi maarakentamiskohteissa, mutta vain 44 % vastaajista kertoo, että vieraslajikasvit huomioidaan maarakentamisen urakkasopimuksissa/toimeksiannoissa. Käytännön toteutukseen liittyvien kysymysten vastauksissa on melko paljon hajontaa, joka voisi

viitata siihen, että käytännössä toimintatavat vieraslajikasvien seurannassa ja torjunnassa maarakentamiskohteissa vaihtelee kunnittain/henkilöittäin. Käytännönhaasteina kunnan viranomaiset mainitsevat vieraslajikasvien tunnistettavuuden, esiintymien leviämisen sekä yleisesti sen, että tietämys aiheesta on riittämätöntä. Vastauksissa toivottiin selkeitä ohjeistuksia siitä, miten vieraslajikasveja sisältäviä maita tulisi käsitellä ja sijoittaa. Yhtäläisyyksiä vastauksista löytyi myös, kunnan viranomaisista 89 % oli sitä mieltä, että maarakentamisen vieraslajikasveihin liittyvälle perehdytykselle tai koulutukselle olisi tarvetta nyt tai tulevaisuudessa ja 100 % koki, että maarakentamisessa valtakunnallisille yhteneväisille vieraslajikasvien torjuntaan ja leviämisen estämiseen liittyville toimenpideohjeille olisi tarve nyt tai tulevaisuudessa.

Urakoitsijat

Kysely lähetettiin Pohjois-Savossa maarakentamisessa toimiville yrityksille, yhteensä 137 eri vastaanottajalle, vastauksia kyselyyn saatiin yhteensä 14 yrityksen edustajalta.

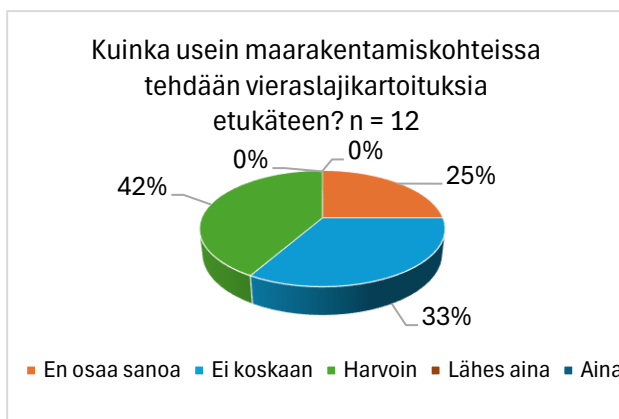
Vieraslajikasveista urakoitsijoille tutuimpia kyselyn mukaan olivat komealupiini, jättipalsami, kurtturuusu sekä jättiputket, näistä tyypillisimmäksi maarakentamiskohteissa arvioitiin komealupiini, jättipalsami sekä kurtturuusu. Vieraslajikasvien tunnistamisessa 7 % koki osaamisensa hyväksi, 57 % melko hyväksi, 36 % melko huonoksi ja 0 % huonoksi (kuva 14). Vieraslajikasvien lisääntymiskeinojen ja leviämistäylien tietämyksessä 22 % koki osaamisensa hyväksi, 21 % melko hyväksi, 50 % melko huonoksi ja 7 % huonoksi (kuva 15).

KUVAT 14 ja 15.

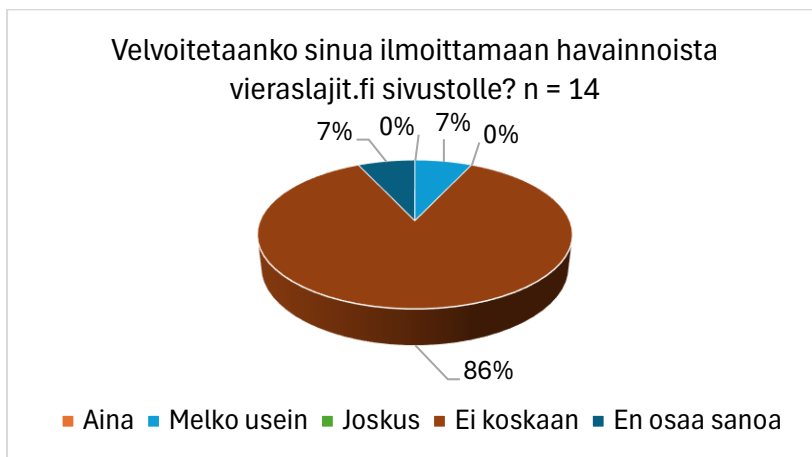
29 % urakoitsijoista (n = 14) arvioi vieraslajikasvien olevan yleisyydeltään maarakentamiskohteissa yleisiä, 50 % melko yleisiä, 21 % harvinaisia. Yleisimmät maarakentamiskohteet, joissa vieraslajikasveja esiintyy, olivat vastausten (n = 13) perusteella tie (46 %) sekä infra (39 %) myös talorakennus sai muutamia vastauksia (15 %). Kun kysyttiin, ovatko urakoitsijat huomanneet muutosta vieraslajikasvien yleisyydessä, lajistossa, esiintymien laajuudessa yms. viimeisen 20 vuoden aikana, mainittiin mm., että lupiinit ovat levinneet todella nopeasti, suorastaan räjähtäneet ja tämä on selkeästi huomattavissa etenkin tieremontti kohteissa. Mainittiin myös, että vieraslajikasvi esiintymät ovat yleisesti lisääntyneet ja olemassa olevat esiintymät ovat levinneet. Osa urakoitsijoista oli myös sitä mieltä, ettei muutosta ole juurikaan tapahtunut, mutta nykyään asiaan kiinnitetään vain enemmän huomiota.

Kun urakoitsijoilta kysyttiin, huomioidaanko vieraslajikasvit maarakentamisen urakkasopimuksissa/toimeksiannoissa, 58 % urakoitsijoista vastasi, ettei vieraslajikasveja huomioida urakkasopimuksissa, 33 % vastasi, että huomioidaan ja 8 % kertoi, ettei tiedä (kuva 16). Kun kysyttiin, kuinka usein vieraslajikartoituksia maarakentamiskohteissa tehdään etukäteen 25 % urakoitsijoista vastasi, ettei tiedä, 33 % ettei koskaan, 42 % harvoin, 0 % lähes aina ja 0 % aina (kuva 17).

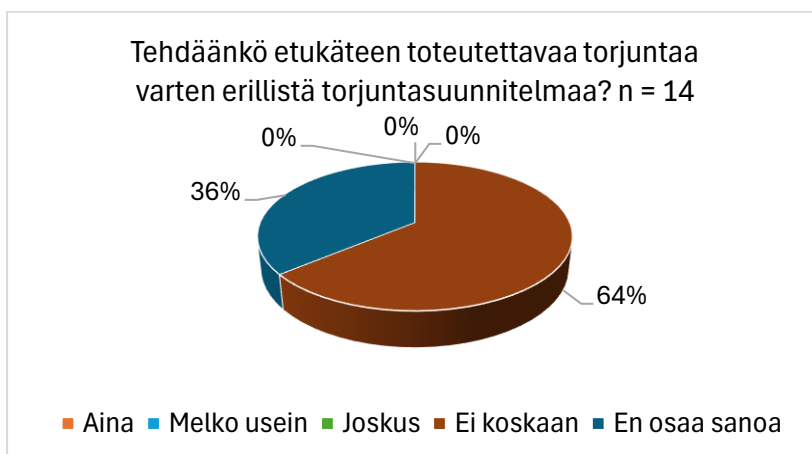
KUVAT 16 ja 17.

Urakoitsijoista (n = 14) 50 % kertoi vieraslajit.fi sivusto olevan tuttu ja 50 % taas ei kokenut sivustoa tutuksi. Kun kysyttiin, veloitetaanko heitä ilmoittamaan havainnoista kyseiselle sivustolle, 0 % kertoi, että aina, 7 % melko usein, 0 % joskus, 86 % ettei koskaan ja 7 % kertoi, ettei osaa sanoa (kuva 18).

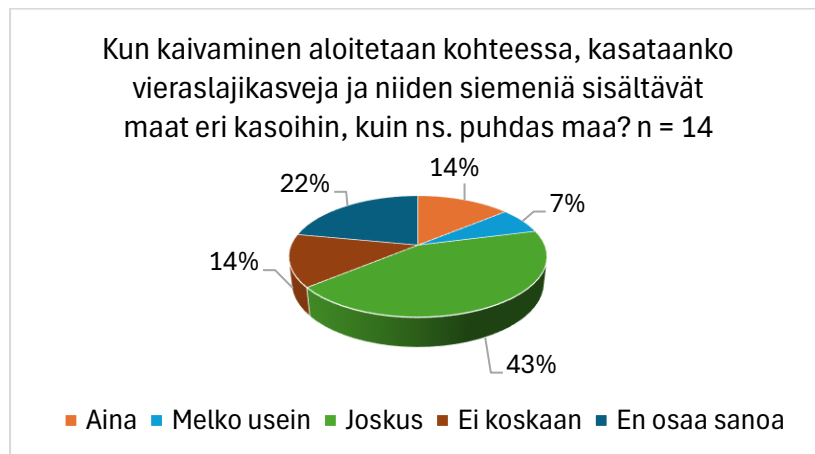
KUVA 18.

Etukäteen toteutettavaa vieraslajikasvien torjuntaa varten 0 % urakoitsijoista kertoi, että tätä varten tehdään torjuntasuunnitelma aina, 0 %, että torjuntasuunnitelma tehdään melko usein, 0 % kertoi, että torjuntasuunnitelma tehdään joskus, 64 %, että torjuntasuunnitelmaa ei tehdä koskaan ja 36 % ei osannut sanoa (kuva 19).

KUVA 19.

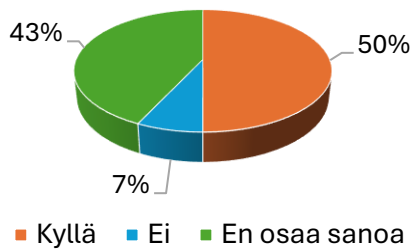
14 % urakoitsijoista kertoi, että vieraslajikasveja ja niiden siemeniä sisältävät maat kasataan eri kasoihin, kuin ns. puhdas maa aina, kun kaivaminen aloitetaan kohteessa, 7 % kertoi, että melko usein, 43 % kertoi, että joskus, 14 % sanoi, että ei koskaan ja 22 % ei osannut sanoa (kuva 20). Urakoitsijat kertoivat, ettei vieraslajikasveja sisältäviä maita yleensä käsitellä suoraan urakkakohteessa, jotta niistä saataisiin lisääntyvät kasvin osat pois. Jotkut mainitsivat, että vieraslajikasvit pyritään erottamaan koneella tai, että yksittäiset kasvit pakataan jätesäkkeihin juurineen ja toimitetaan asianmukaiseen hävitykseen, lisäksi mainittiin, että esimerkiksi kurturuusuja on pyritty ajamaan kohteissa omiin kasoihin. Kun kysyttiin, hyödynnetäänkö vieraslajikasveja sisältäviä maita maarakennuskohteissa suoraan ilman kuljetusta muualle, urakoitsijat kertoivat, että pääasiassa ei hyödynnetä, joskus hyödyntäminen on mahdollista esim. pohjakerroksissa tai täyttöjen pohjalla. Vastaajien mukaan alueet, joissa näitä maita on hyödynnetty, merkataan 7 % mielestä ylös melko usein ja 14 % mielestä joskus ylös, 36 % vastaajista kertoi, ettei alueita merkata ylös ja suurin osa vastaajista ei tiennyt 43 % merkataanko alueita ylös (n = 14). Seuranta alueilla, jotka on merkitty ylös, tehdään noin 2 vuotta tai vastaajat eivät tieneet kauanko alueita seurataan.

KUVA 20.

50 % urakoitsijoista kertoi, että paikallinen jätehuolto-yhtiö tai jokin muu toimija paikkakunnalta ottaa vastaan vieraslajikasveja sisältävää maata, 7 % kertoi, että ei ota ja 43 % ettei osaa sanoa (kuva 21). Kun kysyttiin, joudutaanko vieraslajikasveja sisältävää maata ohjaamaan ongelmajätteen vastaanottopaikkoihin, 15 % urakoitsijoista (n = 13) kertoi, että aina, 0 %, että melko usein, 23 % vastasi, että joskus ja 62 % ettei koskaan. 0 % urakoitsijoista (n = 13) kertoi, että kuljetuksen aikana kiinnitetään huomiota siihen, ettei vieraslajikasvit pääsisi leviämään (esim. peittämällä) aina, 8 % kertoi, että melko usein, 46 % vastasi, että joskus ja 46 %, että ei koskaan. Muita toimenpiteitä, joilla vieraslajikasvien leviämistä saataisiin estettyä ei kentällä urakoitsijoiden mielestä tehdä, sillä nämä olisivat ylimääräisiä toimia, joista aiheutuisi lisäkustannuksia. Urakoitsijat kuitenkin mainitsevat, että lisätoimia voitaisiin tehdä, jos näistä saisi korvauksen.

Ottaako paikallinen jätehuoltoyhtiö tai jokin muu toimija paikkakunnalla vastaa vieraslajikasveja sisältävää maata? n = 14

KUVA 21.

Urakoitsijat nostivat suurimpina käytännönhaasteina kustannuskysymykset, kerrottiin mm., että töiden tilaajien pitäisi osata ennakoida ja tilata vieraslajitorjunta urakoissaan, mutta mistä tälle kaikelle löytyy sitten lopulta maksaja, sillä nämä aiheuttaisivat lisäkustannuksia tilaajalle. Kerrottiin, että torjuntatoimet ei tällä hetkellä sisälly tai harvoin sisältyvät urakkasopimusasiakirjoihin, jolloin vieraslajikasvien torjunta ei ole urakoitsijoille riskivapaata. Tähän ratkaisuna olisi se, että vieraslajien torjunta sisällytettäisiin urakkasopimukseen tilaajan erilliskorvaamana riskinä, kuten pima-kohteet, jolloin urakoitsijat saisivat asianmukaisen korvauksen tehdyistä torjuntatoimenpiteistä. Lisäksi käytännönhaasteena nostettiin esiin se, että on vaikea osoittaa ja ohjeistaa turvallisia torjuntamenetelmiä sekä seurata näiden toteutumista käytännössä.

Urakoitsijoista (n = 14) 64 % on sitä mieltä, että maarakentamisen vieraslajikasveihin liittyvälle perehdytykselle tai koulutukselle olisi tarvetta nyt tai tulevaisuudessa, 14 % oli erimieltä ja 22 % ei osannut sanoa. Urakoitsijat mainitsevat myös, että kuntien rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun edellytykset maarakentamiskohteiden vieraslajien huomioimiseen vaihtelee kunnittain paljon. Lisäksi mainitaan, että edellytykset ovat hyvin vähäiset, ohjeistus vaihtelee, mutta syy- ja seuraussuhteen osoittaminen on vaikeaa, ellei jopa mahdotonta. Ohjeita liittyen vieraslajikasveihin maarakentamisessa urakoitsijat kertovat saavansa vieraslajit.fi sivulta, työnjohdolta, rakennuttajalta sekä tilaajalta. 77 % urakoitsijoista (n = 13) kokee, että maarakentamisessa valtakunnallisille yhteneväisille vieraslajikasvien torjuntaan ja leviämisen estämiseen liittyville toimenpideohjeille olisi tarve nyt tai tulevaisuudessa. 23 % urakoitsijoista ovat taas sitä mieltä, ettei toimenpideohjeille ole tarvetta.

Yhteenveto: urakoitsijat

Suurin osa kyselyyn vastanneista urakoitsijoista kokee osaamisensa vieraskasvilajien tunnistamisessa joko hyväksi tai melko hyväksi. Tietoisuus vieraslajikasvien lisääntymiskeinoista ja leviämisylistä on taas suurimman osan kyselyyn vastanneista mielestä melko huono tai huono. Vieraslajikasvit koetaan urakoitsijoiden mielestä joko yleisiksi tai melko yleisiksi maarakentamiskohteissa, mutta vain 33 % vastaajista kertoo, että vieraslajikasvit huomioidaan maarakentamisen urakkasopimuksissa/toimeksiannoissa. Käytännön toteutukseen liittyvien kysymysten vastauksissa on melko paljon hajontaa aivan kuten kunnan viranomaistenkin kohdalla, joka voisi viitata jälleen siihen, että käytännössä toimintatavat vieraslajikasvien seurannassa ja torjunnassa maarakentamiskohteissa vaihtelee paljon. Käytännönhaasteina urakoitsijat nostavat esiin etenkin sen, että torjuntatoimet ei tällä

SAVONIA

hetkellä sisälly tai harvoin sisältyvät urakkasopimusasiakirjoihin, jolloin vieraslajikasvien torjunta ei ole urakoitsijoille riskivapaata. Tulevaisuudessa olisi tärkeää, että vieraslajien torjunta sisällytettäisiin urakkasopimukseen tilaajan erilliskorvaamana riskinä, jolloin urakoitsijat saisivat asianmukaisen korvauksen tehdyistä torjuntatoimenpiteistä. Sillä vastausten perusteella halua torjuntatoimiin olisi myös kentällä, mutta jos näistä ei saa korvausta, vaikuttaa se torjuntatoimien toteuttamiseen käytännössä. 64 % urakoitsijoista taas oli sitä mieltä, että maarakentamisen vieraslajikasveihin liittyvälle perehdytykselle tai koulutukselle olisi tarvetta nyt tai tulevaisuudessa ja 77 % koki, että maarakentamisessa valtakunnallisille yhteneväisille vieraslajikasvien torjuntaan ja leviämisen estämiseen liittyville toimenpideohjeille olisi tarve nyt tai tulevaisuudessa.